

MD-2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo, 1
Tel. (373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.cni.md, e-mail: info@cni.md

Nr. 01/166 din 31.03. 2017

Dlui Andrian CANDU,
Președinte al Parlamentului
Republicii Moldova

Stimate domnule CANDU,

Autoritatea Națională de Integritate Vă prezintă **Raportul de activitate al Comisiei Naționale de Integritate/Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2016**, inclusiv Hotărârea Consiliului de Integritate cu privire la aprobarea Raportului anual de activitate al instituției.

De accentuat, că acest document este transmis la tipografie, unde rmează să fie editată o broșură, care, ulterior, va fi remisă în adresa Parlamentului.

Totodată, și cu acest prilej, permiteți-mi să-mi exprim înaltele mele considerațiuni.

*În anexă: Raport CNI/ANI pentru 2016 – 19 file;
Hotărârea CI – 2 file.*

Cu deosebit respect,

Președinte în exercițiu

Anatolie DONCIU

Republica Moldova

**Comisia
Națională de
Integritate
/
Autoritatea
Națională de
Integritate**

RAPORT ANUAL DE ACTIVITATE - 2016

Chișinău, 2017

SUMAR

1. Cuvânt înainte.....	3
2. Reforma instituțională : de la Comisie la Autoritate	5
3. Activitatea de control a Autorității Naționale de Integritate	7
4. Recepționarea declarațiilor	13
5. Comunicarea cu subiecții declarării	15
6. Transparența instituțională	16
7. Monitorizarea practicii judiciare	17
8. Managementul resurselor umane	19
9. Executarea bugetului.....	21
10. Cooperarea națională și internațională.....	22
11. Deficiențe și soluții.....	24

1. Cuvânt înainte

Făcând o retrospectivă a instituirii în Republica Moldova a responsabilizării privind integritatea subiecților declarării, consider, că obiectivul inițial stabilit - de formare a unei instituții naționale ce ar activa în domeniul de control a averii și intereselor personale a funcționarilor și demnitarilor, fapt inițiat prin crearea Comisia Națională de Integritate, la modul general – a fost îndeplinită. Experiența a demonstrat necesitatea și importanța acestei structuri, demonstrându-se că o asemenea structură este extrem de necesară.

S-a lucrat mult pe segmentul respectiv, mai mulți ani fiind identificat consensul la poziția Integritate Instituțională și personală, iar asigurarea standardului transparenței serviciului public a devenit un slogan practic și nu doar unul declarativ.

Ritmul activității la care a ajuns Comisia a spart stereotipurile existente în raport cu importanța și viabilitatea acestei instituții. Comisia devenise un instrument de implementare a anumitor metode avansate de prevenire a corupției.

*Comisia Națională de Integritate a creat **disconfortul** pentru unii demnitari și funcționari publici, fapt ce reprezintă un factor important de tranziție către o societate integră și transparentă.*

Totodată, experiența în domeniu a semnalat necesitatea reformării structurale și a bazei legislative întru sporirea eficienței instituției în ansamblu. Așadar, un pas extrem de important a fost modificarea bazei legislative, pentru a schimba forma de activitate de la decizii colegiale, la cea de responsabilizare a factorului uman – inspectorii de integritate. Acest lucru s-a produs atunci când Parlamentul a votat un nou pachet de legi și a avut loc constituirea Autorității Naționale de Integritate.

***Pachetul de integritate** a fost aprobat de către Parlament la 17 iunie 2016 și acest set de legi conține în sine un șir de aspecte benefice, prin crearea Autorității Naționale de Integritate și eficientizarea activității acesteia în baza schimbării formei de activitate și creării corpului inspectorilor de integritate, precum și depunerii declarațiilor on-line e.t.c.*

Consolidarea capacităților instituționale ale Autorității Naționale de Integritate ar consta și în elaborarea și fortificarea unui mecanism de declarare a averilor, conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor în format on-line, fapt ce ar facilita procesul respectiv.

În contextul creării și implementării Sistemului E-integritate ANI prin semnarea cu Centru de Guvernare Electronică și alți actori ai Acordului de accesare și utilizare a platformei de interoperabilitate, vor fi furnizate date între instituții precum: Serviciul Fiscal, CNAS, Poliția de Frontieră, ÎS „Cadastru”, ÎS „Registru” și altele în vederea asigurării conectivității datelor în cadrul sistemului M-conect, dar și a metodelor pentru integrarea Sistemului e-Integritate la platforma a 16 autorități, practicând schimbul de date în baza platformei M-Connect și protocoalelor specifice acesteia.

Convingerea mea este, că procesul de depunere a declarațiilor on-line este ireversibil, modern, practicat deocamdată de un număr redus de state și va fi aplicabil în Republica Moldova din ianuarie 2018, fapt pentru care sunt mândru și împlinit.

Un alt aspect extrem de important, după părerea mea, este și inițiativa elaborării unui Tratat regional, în vederea identificării averilor nejustificate ale subiecților declarării amplasate peste hotarele Republicii Moldova și a averilor nejustificate ale subiecților declarării din țările parte a Tratatului, deținute pe teritoriul țării noastre.

Anii precedenți au avut loc mai multe întâlniri de lucru pentru a identifica, la nivel instituțional, instrumente de creare a mecanismul de implementare a ideii sus-menționate. În 2016, la Sofia, Republica Bulgaria am prezentat țara noastră la un asemenea for, reușindu-se de a apropia ideea semnării unui Tratat regional, prin intermediul căruia va putea fi setat mecanismul de verificare a averilor nejustificate în țările parte a Tratatului dat.

Concomitent, schimbul de informații la nivel operațional va fi efectuat și în baza Aranjamentului de Cooperare Administrativă semnat între Republica Moldova și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). În baza Acordului respectiv au fost stabilite contacte cu investigatorii OLAF, care au tangențe cu verificarea implementării proiectelor UE în RM, ce vor servi drept canale de comunicare și schimb de date. La fel, au fost semnate Acorduri de cooperare între Republica Moldova și instituțiile omoloage din UE. În baza acestor Acorduri se va efectua schimbul de date necesare.

Rămân ferm convins, că reușita de implementare a culturii de integritate în Republica Moldova poate fi asigurată doar prin adevăr, iar eforturile noastre vor justifica și fortifica oportunitatea reformării, în ansamblu, a sistemului național de integritate și anticorupție, precum și a Autorității Naționale de Integritate, în particular.

Cu deosebit respect,

Anatolie DONCIU,

Președinte al Autorității Naționale de Integritate

2. Reforma instituțională : de la Comisie la Autoritate

Înființarea, la 19 decembrie 2011, a Comisiei Naționale de Integritate a constituit un proiect ambițios, generat de aspirațiile Republicii Moldova de a adera la Comunitatea Europeană. Or, prerogativele și cerințele Uniunii Europene, prin care se aprofundează democrația, se fac posibile, în special, prin educarea și creșterea conștiinței tuturor celor care exercită autoritatea publică față de ceea ce se numește **integritate**.

Doar o instituție specializată, cu atribuții exclusive, susținută activ și hotărât, poate contribui la atingerea obiectivelor de prevenire a corupției prin mijloace administrative: declararea pe propria răspundere a veniturilor și proprietăților, a intereselor personale, a conflictelor de interese, incompatibilităților, precum și prin respectarea legislației privind regimul juridic al cadourilor.

Presiunea internă a persoanelor cu viziuni reformiste din sistem și a celor din societatea civilă, care au insistat asupra unor cereri în zona anticorupție, a servit drept catalizator al procesului de creare a instituției specializate cu atribuții în materie de control al averilor, intereselor personale și conflictelor de interese ale demnitarilor, funcționarilor de stat și altor persoane publice.

Evident, fără voință politică, nu ar fi avut loc nicio schimbare în arhitectura sistemului național de integritate pentru ca Comisia Națională de Integritate să fie formată, să se integreze activ în acest sistem și să se lanseze în realizarea atribuțiilor și sarcinilor consacrate.

Prin aceste măsuri, Republica Moldova a realizat prevederile articolului 8 al Convenției ONU împotriva corupției din 2003, ratificată la 06.07.2007 prin Legea nr. 158-XVI, care solicită statelor „... să inițieze, în concordanță cu legile locale, măsuri și sisteme care să ceară funcționarilor publici să facă declarații către autoritățile desemnate cu privire la alte activități prestate în afara celor desemnate de funcția publică, alte slujbe, investiții, proprietăți sau cadouri substanțiale sau beneficii din care ar putea rezulta un conflict de interese”.

Ghidată de recomandările Uniunii Europene care, în speță, prevăd, că „... țara candidată să fi dobândit stabilitatea instituțiilor, care garantează buna funcționare a democrației, justiției și respectarea drepturilor omului...”, Comisia Națională de Integritate și-a asumat responsabilități pentru o misiune extrem de complicată, dar, în același rând, nobilă și importantă, în perioada definirii parcursului european al Republicii Moldova.

Astfel, Comisia a reușit să devină mentorul național în cultivarea integrității publice, standardelor de transparență în exercitarea funcției și demnității publice - un proiect de succes al Republicii Moldova în procesul de democratizare în care este angajată țara.

Pe parcursul activității Comisiei, a fost creat un impresionant arsenal de instrumente legale pentru transparență și responsabilitate anticorupție, concomitent, fiind identificate și anumite impedimente la capitolul eficienței luptei împotriva corupției.

În acest sens, s-au impus soluții concrete, reglementate de lege, care să acționeze constant pentru prevenirea și sancționarea cazurilor de dobândire și tănuire a averilor nejustificate, a celor de conflicte de interese sau de incompatibilitate.

Un prim pas în vederea consolidării sistemului național de integritate a fost fortificarea mecanismului de declarare și verificare a averilor, intereselor personale, conflictelor de interese, incompatibilităților, al cadourilor, prin adoptarea la 17.06.2016 a unui nou pachet de legi de integritate, și anume a Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate; a Legii cu privire la declararea averii și intereselor personale, precum și a Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Potrivit noilor prevederi, urmează a fi dinamizată capacitatea administrativă a instituției prin intermediul aplicării soluțiilor de ordinul tehnologiilor informaționale, care stabilesc elaborarea și implementarea platformei de depunere on-line a declarațiilor respective la nivel de țară.

De rând cu alte avantaje, pachetul de legi menționat înaintea o atribuție inedită Comisiei Naționale de Integritate, care rezidă în sesizarea instanței de judecată în vederea confiscării civile a averilor nejustificate. Este remarcabil, că această procedură va aduce atingere intereselor patrimoniale ale declaranților și în acest scop se impune selectarea calitativă a viitorilor inspectori de integritate, instruirea acestora, precum și a judecătorilor, care vor examina astfel de cazuri.

În procesul de studiere a noului pachet de legi de integritate au fost identificate un șir de lacune/deficiențe și aspecte contradictorii privind punerea eficientă în aplicare a acestora, fapt care a impulsionat formularea unui șir de propuneri de modificare și completare a acestora, precum și a altor acte normative. Propunerile au fost transmise spre informare și luare de atitudine Parlamentului, Guvernului și Ministerului Justiției.

În vederea implementării Legii cu privire la declararea averii și intereselor personale, a fost perfectat proiectul Instrucțiunii privind modul de completare a declarațiilor de avere și interese personale.

Conform art. 12 al Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17.06.2016, a fost constituit Consiliul de Integritate, care la 30.12.2016 s-a întrunit în prima ședință, în cadrul căreia s-au pus accente prioritar pe asigurarea cât mai rapidă a funcționalității Autorității.

3. Activitatea de control a Autorității Naționale de Integritate

Activitatea Autorității Naționale de Integritate, succesor în drepturi al Comisiei Naționale de Integritate (în continuare – instituție) pornește, propriu zis, de la înregistrarea petițiilor.

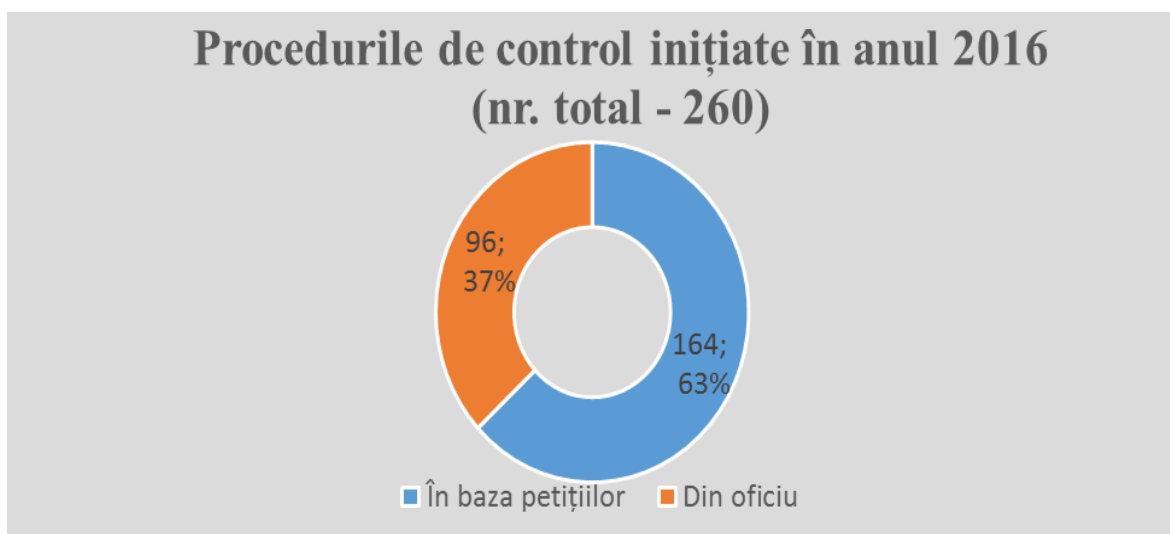
Pe parcursul anului 2016 au parvenit și au fost înregistrate **170** petiții din partea persoanelor fizice și **91** sesizări din partea persoanelor juridice.

În perioada 01.08.2016 – 31.12.2016 au fost înregistrate **88** de petiții/sesizări, din care **84** au fost arhivate pentru transmiterea inspectorilor de integritate, cu informarea petiționarilor, iar **4** au fost remise conform competenței altor organe.

Este de menționat, că în cadrul examinării petițiilor nu a fost depășit termenul de control.

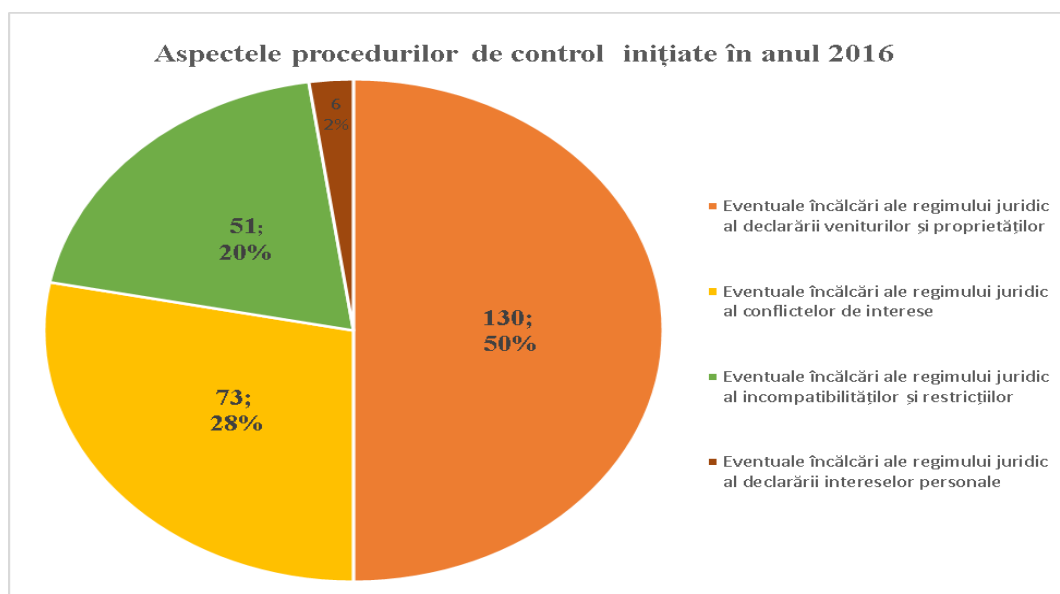
Analiza datelor statistice denotă faptul, că spectrul tematic al solicitărilor abordate atât în petițiile parvenite de la persoane fizice cât și în cele de la persoane juridice a fost axat mai mult pe identificarea unor încălcări ale regimului juridic al conflictelor de interese.

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția, în cadrul a **27** de ședințe ordinare, a inițiat **260** proceduri de control, din care **164** în baza petițiilor parvenite, iar **96** - din oficiu.

Controalele inițiate au vizat următoarele tipuri de eventuale încălcări:

- **130** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, sau **50 %**;
- **73** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al conflictului de interese, ceea ce constituie **28 %**;
- **51** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor, adică **20 %**;
- **6** cazuri de eventuală încălcare a regimului juridic al declarării intereselor personale, sau **2 %**.

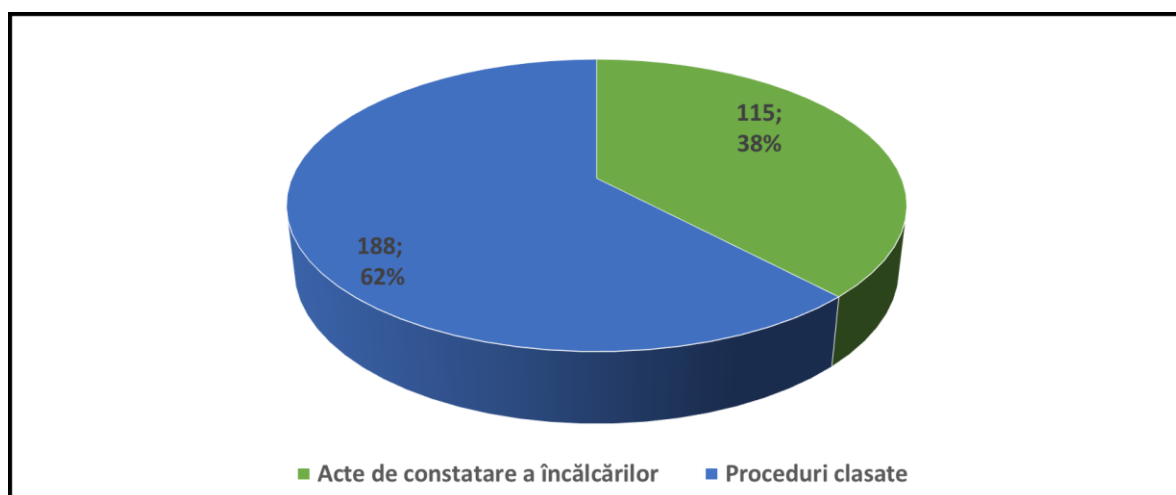

Astfel, în perioada vizată au fost inițiate proceduri de control în privința următoarelor categorii de subiecți ai declarării:

Categorii de subiecți	Numărul de subiecți
Deputați	16
Miniștri/viceministri	8
Judecători, total	32
<i>inclusiv conducători ai instanțelor judecătorești</i>	1
Procurori	6
Conducători, total:	107
<i>inclusiv ai:</i>	
<i>autorităților publice centrale</i>	1
<i>instituțiilor de reglementare și control</i>	3
<i>organelor subordonate autorităților publice centrale și de specialitate</i>	12
<i>instituțiilor din domeniul afacerilor externe</i>	-
<i>instituțiilor din domeniul apărării</i>	-
<i>instituțiilor din domeniul culturii</i>	-
<i>instituțiilor din domeniul educației</i>	8
<i>instituțiilor din domeniul sănătății</i>	8
<i>instituțiilor municipale și de stat cu capital majoritar de stat</i>	7
<i>instituțiilor din domeniul tineretului, sportului, turismului</i>	-
<i>administrației publice locale, nivelul II (președinți de raioane, vicepreședinți, președinți ai consiliilor raionale)</i>	11
<i>administrației publice locale, nivelul I (primari, viceprimari)</i>	57
Membri ai organelor colegiale din cadrul autorităților	1
Persoane din cadrul cabinetului persoanei cu funcție de demnitate publică	-
Funcționari publici de conducere, total:	26
<i>inclusiv</i>	
<i>- din cadrul autorităților publice centrale</i>	5
<i>- din cadrul autorităților publice subordonate</i>	9
<i>- din cadrul autorităților publice locale, nivelul II</i>	5
<i>- din cadrul autorităților publice locale, nivelul I</i>	7
Funcționari publici de execuție, total:	22
<i>inclusiv</i>	
<i>- din cadrul autorităților publice centrale</i>	9
<i>- din cadrul autorităților publice subordonate</i>	5
<i>- din cadrul autorităților publice locale, nivelul II</i>	1
<i>- din cadrul autorităților publice locale, nivelul I</i>	7

Funcționari publici cu statut special, total:	30
Total	248

În aceeași perioadă instituția a finalizat **303** proceduri de control, din care **115 (37 %)** – prin adoptarea actului de constatare a încălcărilor admise de către subiecții declarării, iar **188 (63 %)** - prin clasare, din motiv că faptele enunțate nu s-au confirmat.

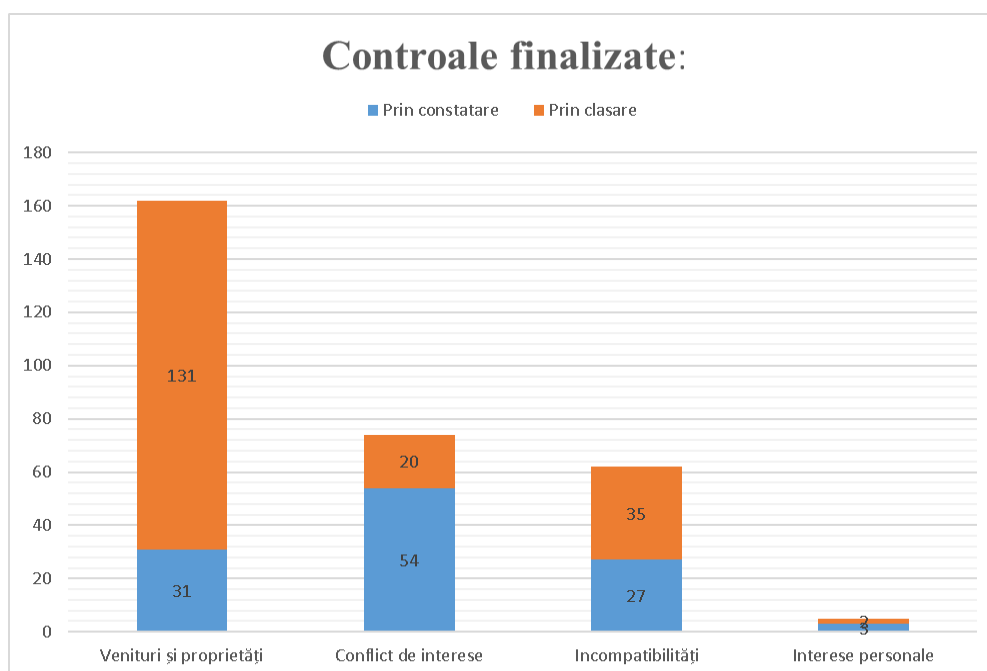

Actele de constatare a încălcărilor au vizat:

- **31** încălcări ale regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- **54** încălcări ale regimului juridic al conflictului de interese;
- **27** încălcări a regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor;
- **3** încălcări a regimului juridic al declarării intereselor personale.

Actele de constatare a lipsei încălcărilor au constituit :

- **131** cazuri vizând regimul juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- **20** cazuri vizând regimul juridic al conflictului de interese;
- **35** cazuri vizând regimul juridic al incompatibilităților și restricțiilor;
- **2** cazuri vizând regimul juridic al declarării intereselor personale.

În rezultatul adoptării actelor de constatare a încălcărilor admise au fost sesizate următoarele instituții:

- Organele fiscale – în **4** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului fiscal);
- Centrul Național Anticorupție – în **32** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului penal și Codului contravențional);
- Organele de urmărire penală – în **39** cazuri (în vederea examinării faptelor constatate prin prisma Codului penal);

Potrivit dispozitivului actelor de constatare, după rămânerea definitivă a acestora, urmau a fi sesizate următoarele instituții:

- Instanța de judecată – în **11** cazuri (în vederea anulării actelor administrative emise/adoptate, actelor juridice încheiate sau decizii luate în situații de conflict de interese);
- Alte organe competente – în **14** cazuri (în vederea încetării mandatului/raportului de muncă sau serviciu).

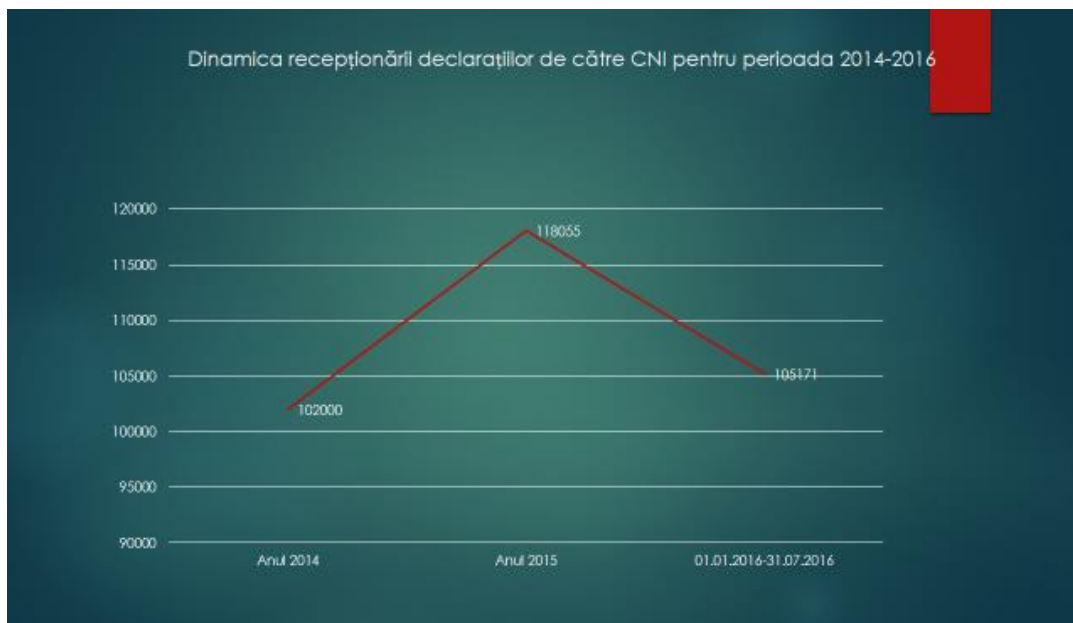
Totodată, la 01.08.2016 fără adoptarea actului de constatare au rămas **75** proceduri de control, care urmează a fi transmise inspectorilor de integritate, pentru efectuarea controlului în conformitate cu noile proceduri, ce vor deriva din legislația în vigoare.

Procedurile nefinisate includ :

- ✓ **42** eventuale încălcări ale regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății;
- ✓ **22** eventuale încălcări ale regimului juridic al conflictului de interese;
- ✓ **10** eventuale încălcări ale regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor;
- ✓ **1** eventuală încălcare a regimului juridic al declarării intereselor personale.

4. Recepționarea declarațiilor

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția a recepționat **105 171** de declarații cu privire la venituri și proprietate și declarații de interese personale, ce au fost integral scanate și plasate pe pagina web a instituției, datele cu caracter personal fiind hașurate.

Din 01.08.2016 până la finele anului 2016, instituția a recepționat **3 994** declarații de avere și interese personale (tip nou). Aceste declarații vor fi scanate, hașurate datele cu caracter personal și plasate pe pagina web a instituției, după identificarea agentului economic de prestare a serviciilor de digitizare, drept urmare a procedurilor specificate în legislația privind achizițiile publice.

În vederea implementării sistemului de depunere on-line a declarațiilor, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- s-a participat la 7 ședințe de lucru comune cu furnizorul, reprezentanții Centrului de Guvernare Electronică, Fiscservinform, în cadrul cărora au fost discutate aspecte informative legate de etapizarea sistemului;
- s-a participat la testarea funcțională a sistemului E-Integritate și înaintat propuneri de îmbunătățire a unor funcționalități adiționale (de integrare a sistemului e-Integritate cu sistemul de gestiune a corespondenței CNI, de export date din sistemul de gestiune a corespondenței în sistemul e-Integritate, de integrare a sistemului e-Integritate cu Registrul funcționarilor publici)
- s-a acordat suport în perfectarea și semnarea cu Centrul de Guvernare Electronică a Acordului privind utilizarea serviciului electronic guvernamental integrat de semnătură digitală MSign,

- s-a acordat suport în perfectarea și semnarea cu Centrul de Guvernare Electronică a Acordului adițional nr. 1 la contractul nr. MCloud/023/A din 12.06.2015 privind prestarea serviciilor din platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), care a vizat modificarea cotelor resurselor informatice,
- s-au prezentat informații pentru vizita din aprilie a experților Băncii Mondiale care au avut misiunea de a acorda sprijin reformei cadrului juridic privind dezvoltarea sistemului E-integritate.
- s-a participat la ședința comuna organizată la 12.04.16 de conducerea CNI cu participarea reprezentanților ÎS Fiscservinform și Proiectului e-Integritate, care a vizat rezolvarea problemelor depistate la accesarea și verificarea declarațiilor pe portalul declarațiilor, precum și nerespectarea angajamentelor asumate de ÎS Fiscservinform prin scrisoarea de garanție din luna decembrie 2015.
- s-a contribuit la selectarea și angajarea Administratorului sistemului E-integritate, care a susținut instruirea privind componentele sistemului și a întreprins măsuri de asistare a angajaților CNI în utilizarea programelor.

5. Comunicarea cu subiecții declarării

Pe parcursul anului 2016, angajații instituției au acordat suport consultativ subiecților declarării la adresările parvenite, inclusiv prin poșta electronică și apeluri telefonice, vizând termenul și modul de completare a declarațiilor, identificarea conflictelor de interese.

În vederea implementării corecte a legislației din domeniul de competență instituțională, au fost organizate și desfășurate **20** de instruirii în teritoriu cu colecții și subiecții declarării (circa **1213** persoane) din cadrul autorităților publice centrale și locale cu tematica „Modul de completare a declarațiilor”.

În baza Planurilor de învățământ pentru 2016, angajații instituției au asigurat în comun cu Academia de Administrare Publică desfășurarea a **10** ore de curs pentru **140** de funcționari publici de execuție și de conducere din cadrul autorităților publice centrale și locale, inclusiv la Institutul Național de Justiție - **4** ore cu participarea a **43** de funcționari.

În februarie s-a participat la masa rotundă „Averile și interesele magistraților: cine și cum le verifică?”, organizată de Asociația Presei Independente în cadrul proiectului “Monitorizarea integrității persoanelor cu funcții publice și a candidaților la alegerile locale 2015 prin intermediul platformei online www.moldovacurata.md”, implementat cu suportul financiar al Programului Buna Guvernare al Fundației Soros-Moldova. În cadrul evenimentului s-a discutat despre eficientizarea verificării declarațiilor de avere și interese ale judecătorilor, finalitatea controalelor efectuate pe numele magistraților de către instituțiile de prevenire și combatere a corupției, dar și despre inițiativa legislativă care poate oferi dreptul CSM de a verifica averile și interesele judecătorilor, să aplice sancțiuni etc;

6. Transparența instituțională

În perioada anului 2016 instituția a plasat pe pagina web **45** comunicate de presă. Comunicatele au avut ca tematică rezultatele ședințelor de lucru ale instituției, procesul de instruire în teritoriul țării a colectorilor de declarații în diverse instituții, ce țin de finisarea perioadei de depunere a declarațiilor din partea subiecților, despre suplinirea funcțiilor vacante din instituție.

În perioada de referință a fost actualizată pagina web a instituției. Astfel, în colaborare cu Centrul de Telecomunicații Speciale au fost completate compartimentele ce aveau restanțe la componentele site-ului.

Un alt aspect foarte important a fost completarea fișierului de presă, care include numele, prenumele și adresele de email ale jurnaliștilor. La momentul actual, fișierul include **155** de jurnaliști, care au primit agenda ședințelor și comunicatele de presă de la ședințele respective. Reprezentanții mass-media au beneficiat de informații suplimentare cu privire la materialele examinate de instituție. Au fost oferite circa **40** declarații pentru presă în perioada de referință (în scris sau la telefon), fiind făcute și **9** declarații video pentru TV, difuzate la posturile de televiziuni interesate.

În aceeași perioadă au fost asigurate activități de protocol, inclusiv pregătirea punctelor de reper și a deplasărilor la diverse reuniuni internaționale de profil – **6** activități de acest gen, remiterea a **26** mesaje de felicitare de ordin profesional sau marcarea zilelor de naștere.

În conformitate cu Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție aprobat prin Legea nr.252 din 25.10.2013, a fost asigurată ținerea registrului special în care au fost incluse apelurile parvenite la linia telefonică respectivă. Pe parcursul anului 2016 în registru au fost înregistrate **42** apeluri, fiind întocmite note informative respective.

7. Monitorizarea practicii judiciare

Pe parcursul anului 2016, instituția a fost antrenată la examinarea a **76** de cauze, având în vedere durata de examinare a litigiilor în instanțele de judecată. Dintre acestea, **29** de cereri de chemare în judecată au fost depuse în anul 2016, **11** acte privind conflictul de interese, **7** acte despre constatarea incompatibilității și **11** - privind încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății. De asemenea, angajații instituției au participat la **203** ședințe judiciare.

În total, pe parcursul perioadei respective, de către instanțele de judecată au fost adoptate **85** hotărâri judecătorești, inclusiv: **33** – de către instanțele de fond, **32** - de Curtea de Apel și **20** decizii la Curtea Supremă de Justiție.

Procese examinate cu hotărâri definitive și irevocabile - **45**, dintre care în **34** de cazuri au fost menținute actele de constatare emise de instituție, în **11** cazuri acestea fiind anulate.

Necesită de menționat că, în perioada 2016 încă nu a fost conturată o practică judiciară în privința actelor de constatare privind încălcarea regimului juridic al veniturilor și al proprietății, instanțele de judecată pronunțând hotărâri diferite în acest sens.

Totodată, a fost remarcată și interpretarea diferită în practica judiciară a cazurilor de incompatibilitate în dependență de prezența factorului muncii remunerate, cât și interpretarea diferită în cazurile de existenței a unor conflicte de interese.

Este regretabil și faptul că, la rămânerea definitivă a hotărârilor în privința actelor de constatare privind incompatibilitățile, majoritatea dintre acestea nu au mai putut fi executate întrucât subiecții nu mai ocupau funcția incompatibilă sau le-a expirat mandatul.

În perioada 01.01.2016 – 31.07.2016 instituția a întocmit **13** procese-verbale contravenționale pentru nedepunerea declarațiilor în termenul stabilit de lege.

Odată cu adoptarea Legii nr.132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, competența emiterii proceselor-verbale a trecut în atribuția inspectorilor de integritate, motiv din care activitatea de emiterie a proceselor-verbale este suspendată pe durata reorganizării.

Totodată, menționăm că instanța de judecată a emis **16** hotărâri per total pentru anul 2016, având în vedere pronunțarea în privința unor cazuri din anul 2015, dintre care, **7** hotărâri de încetare a cauzelor contravenționale, **9** hotărâri de recunoaștere a persoanelor vinovate cu aplicarea amenzilor sub formă de amendă în toate cazurile de **75 u.c.**

Suma totală a amenzilor pentru anul 2016 – 675 u.c. – 13.500 lei MDL

Referitor la deciziile de încetare a procesului contravențional menționăm că, termenul de stabilire a sancțiunii contravenționale de 3 luni din data comiterii încălcării fiind restrâns, instanța de judecată stabilind vinovăția contravenienților cu încetarea însă a proceselor contravenționale din motivul expirării termenului de aplicare a sancțiunii contravenționale.

8. Managementul resurselor umane

Pornind de la faptul că profesionalismul, în egală măsură cu devotamentul și integritatea, determină progresele în realizarea obiectivelor de importanță strategică ale Autorității Naționale de Integritate în vederea promovării standardelor de integritate în sectorul public și cel administrativ, activitatea în domeniul managementului resurselor umane în anul 2016 a continuat având în vedere responsabilitatea pentru realizarea consecventă a politicii de personal în baza principiilor de meritocrație pentru ocuparea unei funcții în cadrul ANI, de stabilitate în funcție, apreciere după merit și oportunități egale de dezvoltare a carierei profesionale.

Accentele au fost puse pe două priorități: completarea subdiviziunilor structural cu cadre bine pregătite din punct de vedere al cunoștințelor și experienței în domeniu și dezvoltarea capacităților profesionale ale angajaților prin activități de instruire, care să asigure, competență, motivare, eficiență și dedicație.

Întru realizarea obiectivelor stabilite au fost scoase în concurs 5 posturi vacante. În rezultatul măsurilor organizate în cadrul concursurilor desfășurate, corpul de funcționari publici ai aparatului CNI a fost consolidat cu încă 4 angajați.

Astfel, potențialul Autorității Naționale de Integritate pe componenta resurselor umane a crescut semnificativ, devenind o forță capabilă de a face față tuturor provocărilor. Din cei 24 angajați înregistrați la 31.12.2016, 15 au studii juridice, 4 - studii economice, 2 – studii juridice și economice, 1 – în domeniul științelor comunicării. 6 angajați au vechime în serviciul public peste 20 ani, 4 – peste 10 ani, 6 – de la 5 la 10 ani și 6 – până la 5 ani. Vârsta medie a angajaților este de 43 de ani.

Odată constituit, au urmat măsuri consecvente la nivel instituțional în vederea consolidării potențialului uman al instituției.

Un rol esențial în dezvoltarea profesională al angajaților ANI în anul 2016 a revenit specialiștilor din cadrul Centrului de Guvernare Electronică pentru instruirea pe componenta e – integritate, or prioritățile destul de ambițioase privind trecerea la declararea averilor și intereselor personale on –line implică cunoștințe temeinice în domeniul tehnologiilor informaționale pentru gestionarea declarațiilor depuse, dar și formarea și ținerea dosarelor de control în variantă electronică.

În acest sens, dar și în contextul aprobării la 01.08.2016 a pachetului de legi de integritate, instruirile interne au fost axate, preponderent, pe studierea aspectelor stringente privind promovarea standardelor de integritate în serviciul public.

De asemenea, funcționarii Autorității au participat la cursuri de instruire în cadrul Academiei de Administrare Publică, precum și la instruirii organizate de alte instituții cu competențe în domeniu.

În total, în anul 2016, angajații Autorității au frecventat 16 instruiri în cadrul instituției și 37 instruiri externe, dintre care 31 în țară și 6 peste hotare.

Astfel, pornind de la proiectarea managementului de calitate, subscris rigorilor ce decurg din aplicarea legilor și a principiilor de etică, se urmărește ca Autoritatea Națională de Integritate să devină o instituție consolidată, cu impact major în prevenirea corupției în zonele de risc.

9. Executarea bugetului

Potrivit Legii bugetului pentru anul 2016, instituției i-au fost aprobate alocații financiare în sumă de **5 990,5** mii lei.

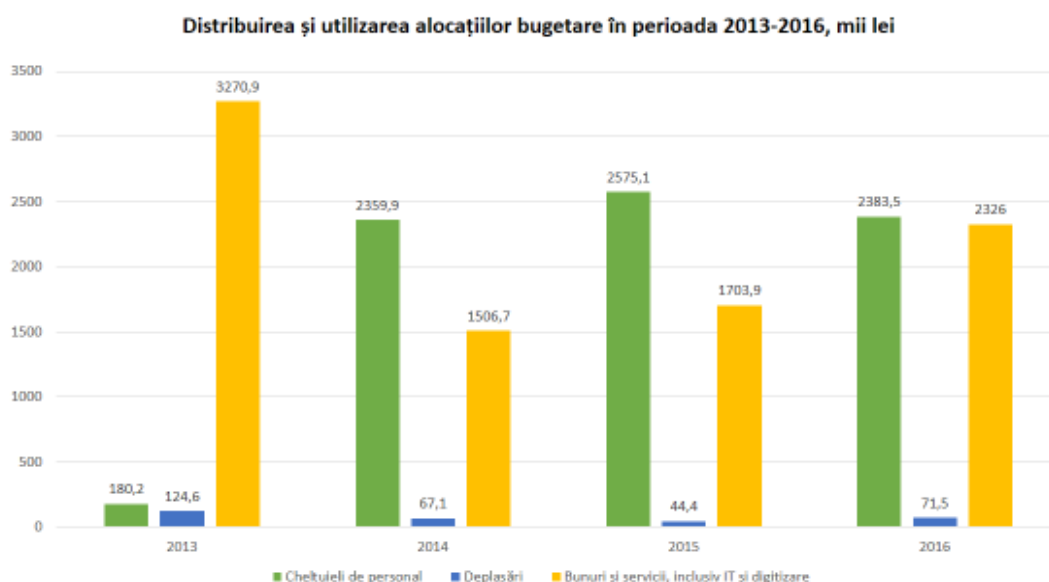
Conform clasificăției bugetare și planului finanțat aprobat, alocațiile financiare au fost repartizate și folosite în conformitate cu prevederile legislației.

Mijloacele fixe la începutul anului au constituit **2 894,9** mii lei, iar la finele anului – **3 024,9** mii lei.

Bugetul pentru anul 2016 a fost executat în sumă de **5394,9** mii lei, ce constituie **90%**.

Soldul mijloacelor financiare neutilizate, la situația din 01ianuarie 2017, constituia **595,4** mii lei.

Dinamica utilizării alocațiilor bugetare pe poziții „cheie” în perioada 2013 – 2016 poate fi reprezentată prin următorul grafic :

10. Cooperarea națională și internațională

În perioada de raportare angajații instituției au fost antrenați în mai multe activități legate de implementarea documentelor de politici – Strategia Națională Anticorupție 2011-2016, Strategia de Reformă a Sectorului Justiției 2011-2016, Planul de Acțiuni de Implementare a Acordului de Asociere RM-UE 2014-2016, Matricea de Politici privind liberalizarea regimului de vize, etc.

S-a contribuit la dezvoltarea relațiilor de colaborare pe plan intern și extern prin următoarele activități:

- la 28.01.2016 s-a participat la ședința organizată de CAN, întru prezentarea Raportului de evaluare a riscurilor de corupție în sistemul achizițiilor publice și a Sistemului de indicatori *Red Flag* ai fraudei și corupției pe întreg procesul de achiziții, ambele elaborate în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiza corupției” implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Norvegiei;
- în martie s-a participat la vizita de lucru a experților PNUD Moldova în domeniul drepturilor omului, în cadrul căreia au fost prezentate informații despre activitatea instituției și ariile de competență ale acesteia;
- la 07.09.2016 a avut loc întâlnirea de lucru cu finanțatorii Institutul de Politici Publice România, Agenția Națională de Integritate România și Institutul de Politici Publice Moldova în cadrul Proiectului „Consolidarea sistemului integrat de identificare, prevenire și combatere a conflictelor de interese în RM”;
- la 16.09.2016 s-a participat la evenimentul organizat de Asociația ADEPT în cadrul căreia a fost prezentat Raportul final de monitorizare a implementării Foii de parcurs privind Acordul de Asociere RM-UE;
- în perioada 20–21 octombrie 2016 s-a participat la cea de-a 3-a Reuniune regională a organelor de control a averilor și conflictelor de interese din Europa de Sud-Est, organizată în or. Sofia, Bulgaria de către Inițiativa Regională Anticorupție în cooperare cu Consiliul Regional de Cooperare și Comisia pentru prevenirea și verificarea conflictelor de interese din Bulgaria, cu suportul financiar acordat de Agenția pentru Dezvoltare din Austria. Evenimentul este parte a procesului continuu de consolidare a cooperării regionale, și a fost organizat ca urmare a reuniunilor regionale organizate în 2015 la Zagreb, Croația și în martie 2016 la Tirana, Albania. Acesta a avut ca scop punerea în aplicare de către țările-membre ale Europei de Sud-Est a Strategiei de dezvoltare a Europei de Sud-Est, până în 2020, întărirea cooperării regionale în domeniul declararea averilor și conflict de interese. Un subiect aparte și important a vizat discutarea proiectului Instrumentului juridic regional privind schimbul de date între autoritățile de supraveghere din Europa de Sud-Est despre activele și conflictele de interese ale declaranților acestor țări. Instrumentul este destinat să se aplice

sistemelor de declarare a averilor și a intereselor personale ale persoanelor care dețin funcții publice în scopul realizării de integritate, astfel cum se prevede la articolele 8 și 52 din Convenția Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC);

- la 21.10.2016 a fost efectuată o vizită de protocol la Comisia de prevenire și verificarea conflictelor de interese din Bulgaria, în cadrul căreia a fost lansată inițiativa de semnare a unui acord de colaborare.
- la 06.12.2016 s-a participat la masa rotundă organizată de Transparency International Moldova privind lansarea raportului „Monitorizarea transparenței întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu capital de stat din RM”;
- în cadrul vizitei 13.12.2016 a reprezentantului Băncii Mondiale, Laura Pop a fost propusă Lista necesităților de asistență pentru consolidarea capacităților Autorității Naționale de Integritate pentru perioada 2017-2018;

11. Deficiențe și soluții

Legea privind declararea averii și a intereselor personale nu definește noțiunile de activitate remunerată/retribuită, activitate didactică, activitate științifică, activitate de creație. Noțiunile date nu se regăsesc nici în alte acte normative în vigoare, ceea ce, din practica CNI, a creat circumstanțe favorabile interpretărilor arbitrare a acestora, atât de subiecții declarării cât și de membrii instituției ce au adoptat hotărâri.

O altă situație de incompatibilitate ar fi generată de deținerea calității de fondator a unei societăți comerciale, inclusiv orice fel de activitate de întreprinzător, desfășurată direct sau prin intermediul unei persoane terțe.

Potrivit aceleiași legi, la categoria „persoane apropiate” nu se mai regăsesc soțul/soția și copii subiectului. Astfel, pornind de la noua definiție a conflictului de interese, în cazul în care subiectul va fi pus în situația să ia decizii, să semneze acte care vizează soțul/soția sau copii, cel mai mult probabil că acesta nu va mai avea obligația de a declara și soluționa atare situații.

În sensul dat, este necesar de a opera modificări la cadrul normativ existent, sau de a prevedea noțiunile date în instrucțiunile și metodologiile de lucru ale ANI.

Reieșind din cele menționate, se propune realizarea următoarelor acțiuni necesare fortificării și consolidării capacităților Autorității Naționale de Integritate:

1. Solicitarea Parlamentului și Ministerului Justiției susținerii propunerilor elaborate de către ANI privind legislația cu privire la integritate (Legea nr. 132/2016, Legea nr.133/2016) și a cadrului normativ conex, în vederea eliminării lacunelor admise și introducerii modificărilor și ajustărilor necesare garantării unui mecanism eficient de asigurare a integrității în exercitarea funcției publice (inclusiv a celei electiv) și a funcției de demnitate publică și de prevenire a corupției.

2. Inițierea și menținerea unui dialog constant cu Ministerul Justiției și societatea civilă, în vederea promovării intereselor instituționale ale ANI.

3. Creșterea capacităților de prevenire ale ANI, inclusiv prin mediatizarea activității acesteia, spoturi publicitare, materiale promoționale, dezbateri tele-radio tematice, etc.

4. Instruirea subiecților declarării (în special a consilierilor locali – subiecți noi), prin familiarizarea cu prevederile noului cadru normativ ce reglementează integritatea în serviciul public, declararea averilor, neadmiterea încălcării regimurilor juridice a conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor.

5. Instruirea factorilor de decizie în a căror atribuții intră constatarea și sancționarea încălcării regimurilor juridice a declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor (procurori, judecători, etc.).

6. Instruirea exponenților ANI, în special a inspectorilor de integritate, în vederea aplicării corecte și eficiente a legislației, obținerii unor rezultate palpabile de

pe urma activităților efectuate, promovării imaginii ANI și transparentizării activității acesteia.

7. Efectuarea vizitelor de studiu, la instituții similare ANI-ului, în vederea schimbului de experiență și preluarea bunelor practici (în special suntem interesați de experiența ANI Romania).

8. Elaborarea instrucțiunilor interne necesare activității ANI și a ghidurilor ce ar servi sprijin subiecților declarării pentru prevenirea încălcării de către aceștia a legislației cu privire la integritate.

A devenit stringentă și necesitatea identificării mecanismelor eficiente de verificare a averilor deținute de către subiecții declarării, aflate peste hotarele Republicii Moldova. Pe această dimensiune ar fi acceptabilă, cel puțin la nivel regional, elaborarea și semnarea unui act internațional privind asistența juridică în materie de verificare a averilor din străinătate. În acest domeniu urmează să fie implicate autoritățile respective ale statului.

Opinie separată. **nr.707 din 12.04.2017**

CONSILIUL DE INTEGRITATE
СОВЕТ ПО НЕПОДКУПНОСТИ

MD-2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo, 1
Tel. (373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md, ci@ani.md

Nr. 01/166 din 31.03. 2017
la nr. _____ din _____ 2017

Domnului Andrian CANDU,
Președinte al Parlamentului
Republicii Moldova

Prin prezenta, Consiliul de Integritate, suplimentar la scrisoarea cu nr. 01/166 din 31.03.2017, remite opinia separată a membrului Consiliului de Integritate Sergiu Ostaf pe marginea Hotărârii Consiliului de Integritate nr.2 din 27 martie 2017 cu referire la Raportul anual de activitate a Comisiei Naționale de Integritate și Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2016 .

Anexă: 2(două) file.

Cu respect,

Președinte al ședinței

Victoria IFTODI

Opinia separată

privind hotărîrea Consiliului de Integritate din 27 martie 2017

cu referire la raportul anual de activitate a Comisiei Naționale de Integritate

S.Ostaf, membru al Consiliului de Integritate

Am votat contra aprobării raportului anual de activitate al Comisiei Naționale de Integritate pentru anul 2016 (în continuare raport) din 2 motive de bază: 1) raportul a fost elaborat, propus spre examinare Consiliului de Integritate fără a implica membrii Comisiei Naționale de Integritate și 2) raportul nu conține evaluarea calitativă a rezultatului controlului administrativ și practicii judiciare privind regimul de integritate.

. Consiliul nu este în drept să aprobe raportul Comisiei Naționale de Integritate – a unui organ colegial - dacă sunt prezentate probe directe și necombatute care atestă nerespectarea principiului colegial sau chiar substituirea acestui principiu în privința atribuțiilor importate în activitatea Comisiei. Probele prezentate în cadrul dezbaterilor atestă că principiul de colegialitate nu a fost respectat în procesul de elaborare a raportului și în realizarea unor atribuții importante ale Comisiei pe parcursul anului 2016 dar și în perioada anilor 2014-15. Majoritatea absolută a membrilor Comisiei expun lipsa legitimității instituționale internă, probele expuse sunt suficiente pentru a ridica semne substanțiale de neîncredere în activitatea Comisiei.

În dezvoltare a argumentului precedent, raportul nu poate fi aprobat și pe motivul că Consiliul nu are suficiente instrumente pentru a exercita efectiv supravegherea activității Comisiei pentru perioada raportării. Consiliul ar fi trebuit să adopte hotărîrea prin care ia act de raportul prezentat fără a se expune asupra conținutului acestuia. Consiliul de Integritate a ținut ședință de convocare pe data de 30 decembrie 2016 și efectiv a început activitatea sa din 16 ianuarie 2017.

În povidă solicitărilor exprese a membrilor Consiliului, formulate la ședința din 13 martie 2017, raportul nu a inclus informația calitativă despre practica administrativă, jurisprudența judiciară și evaluarea deficiențelor instituționale în funcționarea Comisiei. **În baza informației prezentate Consiliul nu are suficiente dovezi pentru a ajunge la concluzia pozitivă asupra conținutului raportului.**

Legea nr. 180 din 19.12.2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate (în continuare legea nr. 180/2011)¹ în capitolul III (Organizarea și funcționarea Comisiei), pct 5. prevede expres „**Comisia este un organ colegial, formată din 5 membri, egali în drepturi**”. Astfel, toți membrii Comisiei au drepturi egale în cadrul organului colegial în exercitarea: a) controlului și verificării declarațiilor, b) constatărilor diferențelor vădite, d) constatărilor nerespectării conflictului de interese și a incompatibilităților, e) sesizărilor instanțelor de judecată, f) elaborării raportului anual de activitate, elaborarea instrucțiunilor și i) constatărilor contravențiilor. Specializarea și delegarea atribuțiilor concrete trebuie realizată în baza hotărîrii organului colegial cu excepția atribuțiilor specifice prevăzute de legea în pct. 7, 12 al legii nr. 180/2011. Ultimă prevede doar că președintele Comisiei are o serie de obligații suplimentare

¹ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=341741&lang=1>

în realizarea atribuțiilor Comisiei cu referire la organizarea aparatului Comisiei. Președintele Comisiei nu este în drept să limiteze drepturile membrilor Comisiei sau să substituie activitatea sau deciziile organului colegial prin deciziile unipersonale.

În cadrul dezbaterilor publice din 27 martie 2017², 3 membrii (din 4 prezenți) ai Comisiei au enunțat că nu au fost invitați să participe la elaborarea raportului anual de activitate. Membrii Comisiei au susținut că au răspuns invitației Consiliului de a face cunoștința cu proiectul raportului publicat pe pagina web a Comisiei. Membrii Comisiei au expus situațiile și cazurile de limitare efectivă a drepturilor acestora în comunicarea cu aparatul Comisiei și participarea în stabilirea priorităților de exercitare a controlului regimului de integritate. Președintele Comisiei a respins argumentele prezentate invocând caracterul colegial de examinare a actelor de constatare. Răspunsurile la întrebările de precizare, din partea membrilor Consiliului cu referire la modalitatea de stabilire a priorităților în exercitarea controlului asupra respectării regimului de integritate, evidențiază a discreție largă instituită în exercitarea controlului asupra respectării regimului de integritate, în special prin lipsa metodologiei robuste în baza criteriilor obiective și previzibile.

În lipsa investigației comprehensive în activitatea Comisiei, în fața alegațiilor și probelor prezentate, Consiliul nu are dovezi pentru a înlătura cert planarea deficiențelor reclamate. Înlăturarea suspiciunilor reclamate necesită efectuarea analizei suplimentare privind:

- modalitatea de determinare a priorităților în exercitarea controlului de integritate (desfășurarea controalelor, modalitatea de stabilire a priorităților, evaluarea discreției acordate executorilor ordinului care conțin prioritățile de control, devierile de la prioritățile stabilite, evaluarea corelației dintre prioritățile stabilite, sesizările, controalele efectuate),
- limitările impuse membrilor Comisiei (acesul la informație privind sesizările, dosarele în examinare, analiza doarelor repartizate, etc),
- analiza statistică cantitativă a rezultatelor controalelor (dezagregarea pe tipuri de controale, obiectul de control).

Legea nr. 180/2011 prevede în pct. 2 implementarea mecanismelor de control al declarațiilor, de rezolvare a conflictelor de interese prin cooperare cu organele de urmărire penală și de instanțele de judecată. Finalitatea activităților Comisiei trebuie să fie evaluarea eficacității și rezultatului controlului respectării regimului de integritate. Raportul anual 2016³ prezintă informația preponderent cantitativă, descriptivă și statistică. Raportul nu prezintă rezultatul calitativ și impactul produs asupra respectării regimului de integritate.

² <https://www.privesc.eu/Arhiva/75173/Sedinta-Consiliului-de-Integritate-al-Autoritatii-Nationale-de-Integritate-din-27-martie-2017>

³ <http://www.ani.md/ro/node/147>